

Ija Rubene

Kontrabass ir mana balss

SARUNA AR KONTRABASISTU UN DIRIGENTU JĀNI STAFECKI

Kad kļuvi par kontrabasistu? Viļānu mūzikas skolā taču apguvi vijolspēli un kā vijolnieks sāki skološanos arī Rēzeknē.

Tas notika Rēzeknes mūzikas vidusskolā 1998. gadā, kad no kārtējā Valsts konkursa bija atgriezies mana vijolspēles skolotāja Gaļina Kolotuhina un koncertmeistare Marianna Zvejsalniece. Konkursā kā vienīgais kontrabasists togad startēja, ja neklūdos, Viktors Veļičko. Tad nu redzot, ka kontrabasistu ir tik maz, radās doma piedāvāt man apgūt kontrabasa spēli, mainot instrumentus studiju procesa vidū III kursā. To atbalstīja arī čellists Mārtiņš Blumbergs, kura vadībā šī pāreja no vijoles pie kontrabasa notika diezgan viegli. Arī mana fizioloģija tam atbilda, jo nebija augumā mazs un trausls skolēns. Turklāt tas bija arī pusaudža vētru laiks ar visu slinkumu un pacietības trūkumu, kas traucēja tikt galā ar daudz lielāku darbu prasīto vijoli un tās repertuāru. Domāju, ka viss notika likumsakarīgi.

Man ļoti paveicās ar pedagogu, kurš bija cienijams mūziķis un cilvēks. Mārtiņš Blumbergs ieguldīja daudz darba, ielika profesionālos pamatus. Kopā arī spēlējām čella un kontrabasa duetus, un tieši ar šo muzicēšanu viņš mani spēja ieinteresēt un motivēt. Jutu, ka sāk izdoties, radās patika. Tā nu pabeidzu vidusskolu jau kā kvalificēts kontrabasists, un nebija problēmu iestāties Mūzikas akadēmijā.

Vai iemaņas vijolspēlē noder arī tagad?

Jā, pat esmu atsācis vingrināties. Mūzikas akadēmijā studējot orķestra diriģēšanu, ņemu vijoli, kad jāpēta instrumentu partijas partitūrā – kā izspēlējama šī vai cita vieta, jo reizēm ar iekšējo dzirdi vien to nevar gana adekvāti uztvert. Šādi tad iejūtos mūzikā ādā un labāk varu saprast, ar kādām vējdziņnavām viņam reizēm nākas cīnīties. Ar kontrabasu nevaru izspēlēt visas orķestra partijas, bet ar vijoli tas ir gandrīz iespējams.

Kāda ir kontrabasam atbilstoša fizioloģija? Vai jābūt augumā garam?

Tas nav noteicošais, jo ir diezgan daudz arī neliela auguma kontrabasistu. Bet ražens augums tomēr ir bonuss, jo tad gluži vienkārši ir vieglāk to lielo kontrabasu nest! Fiziska izturība vajadzīga arī ilgsto-

šos forte posmos, piemēram, Bēthovena simfonijās vai Vāgnera operās. Ir vieglāk tikt galā, ja esi tehnoloģiski gatavs un māki nepārslogot nodarbinātās muskuļu grupas, kā arī tad, ja esi augumā ražens.

Plaukstas lielumam ir nozīme?

Protams, tas ir primāri. Mēs vienā spēles pozīcijā varam ietvert vidēji tikai kvintas apjomu, turpretim vijolnieks – vairāk nekā divas oktāvas. Kontrabasa spēles pamats ir pozīciju maiņa. Ar savu lielo plaukstu varu pozīciju maiņu daudzumu samazināt un ar mazākiem resursiem spēlēt lielākus intervālus.

Kādā intervijā ar ironiju teici, ka vijoli pret kontrabasu mainīji, jo tam mazāk nošu, ko spēlēt.

Protams, matemātiski rēķinot, nav grūti pierādīt, ka mums orķestri vai ansambli tiešām ir jāspēlē mazāk nošu, bet tas nenozīmē, ka varam atslābt uz kolēģu rēķina. Turklāt nošu daudzums jau nenosaka grūtības pakāpi, jo reizēm tās dažas garās notis sver daudz vairāk nekā mazās. Un otrādi. Spēja nospēlēt noteiktā laika nogriezni daudz nošu vēl nenosaka mūziķa vērtību.

Kāds ir kontrabasu grupas uzdevums orķestrī?

Bijis daudz iespēju muzicēt arī baroka ansambļos, un esmu sapratis, no kurienes aug kājas hierarhijai orķestrī. Dalība *basso continuo* grupā ieaudzina atbildību par mūzikas virzību, impulsu, harmonisko pamatu, raksturu un vēl daudz ko. Arī nākamajos gadsimtos komponistiem čellu un basu grupa ir orķestra galvenais virzītājspēks, un tā arī es mūsu funkciju uztveru. Ja basu grupa "gul" un neaktīvi piedalās kopējā artikulācijas noteikumu ievērošanā, to ļoti jūt klausītājs. Domāju, ka labs orķestra skanējums ir tāds, kurā tieši basi virza orķestri uz priekšu. Aktīvi basi ir puse no orķestra labā skanējuma.

Kas ir kontrabasu sabiedrotie orķestrī? Kurus vērojat, kurus klausāties īpaši uzmanīgi?

Klausīties, protams, ir svarīgi, un no malas varētu šķist, ka mēs tiešām cenšamies **sadzirdēt** cits citu. Tomēr izšķirošāk ir **skatīties** citam uz citu, jo attālums starp mums ir gana liels un spēles ātrums ir tāds, ka skaņas ātrums atpaliek. Ja neredzi, ko dara pirmā vijole, bet it kā dzirdi, kā kolēģi kopā spēlē, tad realitātē viņi jau ir pustakti priekšā. Un, ja tikai tad liec savu basu, tad, protams, ir par vēlu un māja sāk šķobīties. Uz redzi palaujamies vairāk nekā uz dzirdi. Labai, kvalitatīva basu grupai ir daudz faktoru – arī tas, ka pašiem jābūt augstas raudzes mūziķiem.

Orķestri *Sinfonietta Rīga* kontrabasu grupā ir tikai divi mūziķi. Vai ar to pietiek?

Man ir ļoti paveicies ar kolēģi Viktoru Stankeviču. Spēlēt divatā vienu līniju ir visgrūtākais, ko orķestri var darīt. Tiklīdz ir trešais, top iespējams vairākuma viedoklis. Ikkatram orķestra mūziķim var gadīties kaut acumirkļīgs paguruma vai uzmanības zuduma brīdis, un tad ir risks, ka parādīsies sīkas kļūdiņas vai neprecizitātes. Ja tobrīd divi vai vēl vairāki tavā grupā spēlē stabili un pārliecinoši, vari justies komfortabli arī vājuma brīdī, palaujoties uz vairākuma "objektīvo" viedokli. Tā ir cilvēka un arī mūziķa psiholoģija. Divatā spēlējot, ir labi jāpazīst otrs mūziķis un viņa raksturs, jājūt, kāds viņam šodien noskaņojums, vai nav pārguris, vai nav uzvilkts

Ar Rēzeknes kamerorķestri Latgales vēstniecībā GORS

Foto – Jānis Porietis, Andrejs Vasjukovičs, no Sinfonietta Rīga arhīva

JĀNIS STAFECKIS:

- dzimis Rēzeknes rajona Vijānos
- absolvējis JVLMA maģistrantūru (2006, Sergeja Brinuma klase)
- papildinājis zināšanas un prasmes kontrabasā spēlē pie Kaupo Olta (*Kaupo Olt*) Tallinā, Maikla Volfa (*Michael Wolf*) Berlinē, Panu Persinena (*Panu Pärssinen*) Helsinkos u. c.
- maģistrants orķestra diriģēšanā Andra Vecumnieka klasē JVLMA
- Valsts kamerorķestra *Sinfonietta Rīga* kontrabasas grupas koncertmeistars kopš orķestra dibināšanas 2006. gadā
- apvienību "Brokastis četratā", *Tango sin quinto* un *Sinfonietta Rīga* baroka ansambļa dalībnieks
- Lielās mūzikas balvas 2008 nominants kategorijā "Par izcilu darbu ansamblī"
- Rēzeknes kamerorķestra diriģents kopš 2012. gada

Jā, ar lielu prieku dodos uz Norvēģiju, kad tieku aicināts. Tā ir lieliska iespēja iegūt pieredzi, spēlējot augstas klases orķestrī, vērot, kāds ir darba process, jo ir gan līdzīgs, gan atšķirīgs. Bergenā orķestra mūziķiem rāmā dzīve ārpus orķestra ļauj pamatīgi koncentrēties darbam un rūpīgi sagatavoties. Mēs, skrienot no vienas darbavietas uz otru, nogurstam un tamdēļ arī reizēm sadegam. Kad esmu Bergenā, arī man ir daudz brīva laika, ko ar prieku pavadu, kārtīgi vingrinoties un gatavojoties koncertiem, no kuriem daudzi bijuši kolosāli. Piemēram, Vāgnera "Klīstošo holandiešu" iepriekš nebiju spēlējis, bet Bergenā varēju to darīt pat sešas reizes! Un tas tikai padziļināja manu jau tā lielo mīlestību pret Vāgnera mūziku.

Profesionālās gaitas kā orķestra mūziķis sāku lielā orķestrī – LNSO, kas tobrīd bija Olari Eltsa mākslinieciskajā vadībā. Ar lielu labpatīku nostrādāju LNO orķestrī vienu sezonu uz pusslodzi, kur ar milzu prieku apguvu daudz baletu un operu mūziku, ko ikdienā ar *Sinfonietta* nespēlējam. Dalību gandrīz visā "Nībelunga gredzenā" kā vienu no saviem lielajiem

par kaut ko. Ar Viktoru abpusēji to ļoti labi jūtam. Tad pēc ļoti smalkas, neuzkritošas kustību valodas varam nolasīt viens otru un arī uzmundrināt, bet no malas to, visticamāk, nemaz neredz. Mēs tiešām esam kā brāļi, un ar Viktoru varētu kopā karā iet.

Esi spēlējis dažādās mūziķu apvienībās un orķestros, tomēr tavs orķestris jau ilgāku laiku ir kamerorķestris *Sinfonietta Rīga*.

Ar sporta mašīnu vārdā *Sinfonietta Rīga* braucu jau 13 gadu. Kamerorķestris ir manevrētspējīgs organisms, ātrumi reizēm ir ļoti lieli, pagriezieni strauji un galvu reibinoši. Bet neatsakos arī no iespējām laiku pa laikam iesēsties kādā lielākā kuģī un peldēt lielākos ūdeņos. Te domāju orķestra repertuāru. Ar *Sinfonietta Rīga*, šķiet, esam izspēlējuši teju visu klasicisma repertuāru. Īpašs prieks, ka Normunds Šnē mums liek spēlēt arī baroku, tomēr vislabāk mums padodas laikmetīgie skaņuraksti. Šī repertuāra dažādība ļoti iet pie sirds, tikai žēl, ka ar mūsu nelielo sastāvu nevaram pilnasinīgi spēlēt daudzus romantisma laikmeta darbus.

Bet Brāmsa simfonija un klavierkoncerts sezonas noslēguma koncertā taču būs!

Jā, šādā virzienā Normunds, manuprāt, veiksmīgi eksperimentē ar kamerorķestri.

Tev ne reizi vien bijusi iespēja sēdēt brīnišķīgā kuģī, ko sauc par Bergenā filharmonisko orķestri.

KONTRABASA SPĒLĒŠANA IR VEIDS, KĀ VISLABPRĀTĀK KOMUNICĒJU

radošajiem notikumiem atceros joprojām un, domājams, paliks manā atmiņā vēl ilgi. Ar kādām mūziķu apvienībām vēl esi kopā? Pēdējā laikā visbiežāk ar "Brokastīm četratā", kur spēlē flautists Andis Klučnieks, pianists Mārtiņš Zilberts un pie bungām ir Aivars Krastiņš. Tā ir iespēja no mūsu jau tā neikdienišķās vides nonākt vēl neikdienišķākā. Esam seni draugi, un katra satikšanās ir dzirksteļojuma humora un prieka pilna. Un nepārstrādājamies. Varbūt tāpēc tas ir tik forši. Mazliet retāk pēdējā laikā tiekamies ar *Tango sin quinto*, taču arī ar šī sastāva mūziķiem saista gadu gados rūdīta draudzība.

Vai tev ir vēlme spēlēt solo?

Nav, jo nevaru atļauties tik daudz vingrināties, lai būtu tādā formā, kas vajadzīga solistam. Tas ir fiziski smagi un prasa ļoti daudz laika, tāpēc apbrīnoju visus jaunos kolēģus, kuri ar labiem rezultātiem piedalās konkursos un iestudē koncertprogrammas. Tas ir ambiciozi un ļoti apsveicami, bet es tam laikam esmu par vecu!

Tava kontrabasista amplitūda ir ļoti plaša, intereses – no baroka līdz džezam. Vai šo daudzpusību veicina arī tavs raksturs?

Droši vien. Man patīk komunicēt ar cilvēkiem, iepazīt viņus mūzikā,

kas arī savā ziņā ir spēle un spēlēšanās. Tas ir manā dabā. Kontrabasa spēlēšana ir veids, kā es vislabprātāk komunicēju. Domāju, daudziem mūziķiem tā ir, ka viņi runā ar instrumenta palīdzību. Jā, kontrabass ir mana balss.

Vai kontrabasistu saime Latvijā ir liela?

Esam saskaitāmi ar četrpadsmit roku pirkstiem – pārāk maz. To bieži izjūt, kad orķestros vajadzīgi papildspēki. Tā būs ar Brāmsa Otro simfoniju *Sinfonietta Rīga* sezonas noslēgumā. Vajadzēs vismaz vēl vienu vai divus basistus, bet sameklēt ir sarežģīti, jo visi jau kaut kur strādā un ir aizņemti. Studenti Mūzikas akadēmijā ir, aug arī viņu varēšana. Šobrīd latīņu tiešām ir augsta, par to ir liels prieks un pateicība gan manam kontrabasa skolotājam Sergejam Brīnumam, gan Gunāram Upatniekam, kurš mūsu karogu ir uzcēlis ļoti augstu. Milzu paldies Eināram Upatniekam, kurš izskolojis daudzus jaunos kontrabasistus. Tomēr Gunārs ir mūsu cunfetes pionieris, kurš pirmais aizbrauca mācīties uz Brno un nodibināja labas attiecības ar Miloslavu Jelineku. Pēc Gunāra pie viņa studēt un papildināties meistarklasēs ir aizceļojuši pulka kontrabasistu. Tas arī ir veiksmes pamatā, jo esam mūsu skolu paplašinājuši gan ģeogrāfiski, gan meistarības ziņā. Kādreiz visi malās savā sulā tepat uz vietas un maz ko zināja par pasaules vēsmām un spēles tehnoloģijas novitātēm, taču nu tas ir mainījies.

Tavi studiju ceļi savulaik neveda uz Brno, bet gan uz ziemeļiem.

Vispirms pusgadu braucu uz Tallinu pie pieredzējušā Kaupo Olta, kurš ilgus gadus bija grupas koncertmeistars Igaunijas Nacionālajā

simfoniskajā orķestrī, savukārt Somijā *ERASMUS* apmaiņas programmā mācījos pie Sibēliusa akadēmijas profesora Panu Persinena. Tas bija vērtīgi. Ja cits skolotājs tev apliecinā, tad beidzot sadzirdi un saproti, ko kāds deguna priekšā centies iestāstīt jau ilgāku laiku.

Būtu svarīgi paskaidrot, ka ir divi kontrabasa lociņa spaiļes jeb froša turēšanas paņēmieni, ko mēs saucam par franču lociņu un vācu lociņu. Pirmajā gadījumā lociņu tur no apakšas, bet otrajā – no sāna. Es esmu franču lociņa spēlētājs, un mācīties tādēļ labāk pie šīs spēles paņēmiena pedagogiem, jo atšķiras skaņveide, atšķirīgi smaguma centri, kas to apguvušajiem mūziķiem ļauj bez lieliem spēka resursiem spēlēt skanīgi. Čehijā vairāk spēlē ar vācu lociņu, lai gan arī tur ir savas nianšes.

Vai izvēli, kā spēlēt, nosaka pedagogs?

Franču paņēmieni visbiežāk izmanto tie, kas pirms kontrabasa spēlējuši vijoli vai čellu, jo tā tur lociņu arī šo instrumentu spēlētāji. Tā kā pirmsākumos biju vijolnieks, man šis lociņa turēšanas veids bija ļoti ērts, spēlējot kontrabasu. Mans pirmais pedagogs Mārtiņš Blumbergs kā čellists visu ierādīja ar franču lociņu, un tā es vienkārši turpināju. Savulaik mēģināju pāriet uz vācu lociņu, bet sapratu, ka tas man tomēr neder, jo no septiņu gadu vecuma biju lociņu šādi turējis, spēlējot vijoli.

Sergeja Brīnuma klasē spēlē ar franču lociņu?

Nē, profesors pārstāv vācu-krievu skolu, bet viņš neko nelika mainīt, jo labi tiku galā arī ar franču lociņu. Orķestrī man netrūka skaņai jaudas, lai gan ar vācu lociņu spēcīgu skanējumu gluži fizioloģiski ir

vieglāk panākt. Toties artikulācijas smalkumus ar franču lociņu var veikt vieglāk, līdzīgi kā ar vijoli, altu vai čellu. Iespējams, tieši baroka mūzikā šīs spēles paņēmieni ir parocīgāki. Protams, neapgalvoju, ka ar vācu lociņu nevar to paveikt, tomēr jūtamas priekšrocības tam būs vairāk lielajos simfoniskajos romantisma laikmeta darbos.

Tāpat runa ir tikai par paņēmieni, nevis pašu lociņu?

Nē, arī lociņi ir atšķirīgi. Latviskais apzīmējums vietai, ar kuru turam lociņu, ir spaiļe. Otrs lociņa gals ir smaile. Tāpat franču lociņa spaiļe un smaile ir apmēram vienādā augstumā, bet vācu lociņam – spaiļe ir apmēram divas reizes augstāka kā franču.

Sinfonietta Rīga es spēlēju franču, bet Viktors – vācu, un nav nekādas vainas. Ja zini, kad skaņai jāšākas, tad kaut vai ar slotas kātu nospēlēsi! Ironizēju, protams.

Kāds ir tava tumši brūnā kontrabasa stāsts?

Tas ir *Sinfonietta Rīga* instruments, kurš tika iegādāts līdz ar orķestra dibināšanu. Apmēram simt gadu vecs, bet tā izcelsme man diemžēl nav zināma. Igaunijā pie labiem meistariem pamatīgi restaurēts, un esmu ar viņu ļoti saradis. Salīdzinoši mazs izmērs, man līdzās pat izskatās pēc paliela čella, bet ir ērti to spēlēt. Mēs esam labi draugi.

Tu viņu mēdz arī bārt?

Nē, uz instrumentu nedrīkst dusmoties. Vari būt dusmīgs tikai uz sevi, ka neesi viņu pārāk bieži apmīlojis.

Ar šo instrumentu spēlē visu?

Nē, ir otrs instruments tango žanram un "Brokastu" koncertceļojumiem. Šis ir tāds ļoti klasisks kontrabass. Viņam patīk, ka spēlē skaistu klasisko mūziku, tas ir ļoti atbilstošs tieši orķestrim, savukārt džeza ar to nav parocīgi spēlēt. Ļoti jūtīgs pret klimata un temperatūras maiņām. Apkures sezonas sākšanās viņam pavisam nav pa prātam. Skaņa tad atšķiras – agrā rudenī ļoti labi skan, bet, kad apkures dēļ gaiss telpās kļūst sauss, mēdz būt pavisam nesaprotams.

Dažādu iemeslu dēļ reizēm nākas spēlēt svešus instrumentus, jo ne vienmēr varam paņemt līdzi savus kontrabasus. Tad ir ļoti īss adaptācijas brīdis ar nosacījumu, ka šis instruments ir labā tehniskā kondīcijā. Ja uz sveša instrumenta nav jāspēlē, piemēram, Mo-

AR VIKTORU VELIČKO ESAM KĀ BRĀĻI. AR VIŅU VARĒTŪ KOPĀ KARĀ IET

carta 40. simfonija vai vēl kāds klasicisma darbs, mēs vēl ļaujāmies šim riskam, bet, ja ir kaut kas tīrs un jūtīgs programmā, cenšamies izvairīties no piedāvājuma spēlēt svešu instrumentu.

Kā vispār iespējams ceļot ar kontrabasu? To taču lidmašīnā pat blakus nevar apsēdināt!

Kontrabass ceļo atsevišķi – īpašās lidojuma kastēs, ko liek bagāžas nodalījumā pie koferiem. Šīs kastes ir lielas un tajās pat koncerttērpus varam ievietot. No Vācijas atgriežoties, reiz gadījās, ka bagāžas nodalījums lidmašīnai bija tik pilns, ka vienai kontrabasa kastei tajā nebija vietas. Tad nu ar Viktoru nācās izdomāt, kurš no mums varēs pāris dienu bez instrumenta iztikt. Kontrabass tika atvests uz Rīgu ar citu reisu. Ja paredzēts čārterreiss tikai orķestrim, šādu problēmu nav.

Noteikti nav nemaz tik vienkārši arī trolejbusā vai tramvajā vest kontrabasu!

Manuprāt, visos Latvijas orķestros kontrabasistiem vairs nav jārūpējas, kā instrumenti tiks nogādāti uz koncertvietu. Tas ir skatuves tehnisko menedžeru pienākums, un viņiem mēs uzticam savus instrumentus. Mūsu puīši ir zinoši, cepuri nost, viņi strādā ļoti atbildīgi. Piemēram, šoruden, zinot, ka ceļojumā uz Zviedriju kontrabasiem būs jādodas vienā furgonā ar sitaminstrumentiem, viņi interesējās par nepieciešamo gaisa temperatūru, izvaicāja, kā tos labāk novietot, nostiprināt, jo saprot, ar kādām vērtībām darīšana. No negadījuma ceļojumā nav pasargāts neviens, tamdēļ mums vienmēr līdzi ir nepieciešamo remontinstrumentu komplekts un

lime, ja nu atlec kāda deka vaļā, bet, paldies Dievam, tā reti notiek. Tomēr ceļošana instrumentam nekas labs nav.

Zinām kontrabasistus, kas apvieno savu specialitāti ar komponēšanu. Retāki ir gadījumi, kad kontrabasisti kļūst par diriģentiem. Pirmais prātā nāk Edgars Tons, kura pēdās tu ej.

Edgars Tons nodzīvoja radoši bagātu, bet diemžēl ļoti īsu mūžu. Mani diriģēšana saista, jo allaž bijusi liela interese par partitūrām un to, kā orķestris darbojas. Tas ir vilinoši un atkarību izraisoši – kad pamēģina, atteikties no tā vairs nav iespējams. Orķestra spēles skola, ko mums Normunds Šnē orķestrī *Sinfonietta Rīga* iemācījis, ir pamats tam, kā strādāju ar Rēzeknes kamerorķestri, ko mācu saviem studentiem.

Cik vēl ilgi pats būsi students?

Šis ir mans pirmais gads maģistrantūrā. Mācos pie Andra Vecumnieka, kurš ir Skolotājs ar lielo burtu – ļoti daudz iemācījis gan kā mūziķim, gan kā diriģentam, sniedzis visaptverošas zināšanas, nenovērtējamās. Arī diriģēšanas nodarbības notiek stipri draudzīgā gaisotnē kopā ar viņa I kursa studentiem Raimondu Gulbi un Artūru Oskaru Mītrevicu. Cits cita sniegumu vērojam, komentējam, raisās interesantas un vērtīgas diskusijas. Atļaujos droši paust savu viedokli, jo apzinu gan to, ko zinu, gan to, ko nezinu. Un nepārdzīvoju, ja nezinu, jo neviens nevar būt zinošs visās lietās. Mums ir izcilas koncertmeistares. Nodarbības kļūst par lielisku laika pavadīšanu intelektuālā sabiedrībā astoņos no rīta pirmdienās un trešdienās. Mācīšanās ir viena no interesantākajām nodarbēm, un es varētu to darīt nepārtraukti. Jāatzīst, ka apmeklēt lekcijas ar manu šībrīža mūziķa pieredzi tagad ir daudz interesantāk un jēdzīgāk nekā agrāk. Arī Mūzikas akadēmija mainījusi kopš manu kontrabasa studiju laika ar modernu tehnoloģiju plašāku pielietojumu, informācijas pieejamību.

Kas tevi, jau pieredzējuši profesionāli, motivē atrast noslogotajā darba režīmā laiku studijām un aizrautīgi mācīties?

Ir taisnība teicienā par kareivju un ģenerāli, lai gan nezinu, vai mūzikā tas ir iederīgi. Nav jau ģenerāļu un nav kareivju, mēs visi esam mūziķi, tomēr kādam ir jāvada orķestris. Tie laiki sen ir garām, kad bija ģenerālis un kareivji ar bezierunu paklausību. Daudz tuvāk mākslas darba atklāsmei var nokļūt tikai ar kopīgiem spēkiem. Visiem ir godprātīgi jāsatapojas – gan mūziķiem, gan, protams, diriģentam – sastādot programmu, paredzot skaņdarbu saderību, analizējot partitūras, saprotot, ko vēlies panākt. Priekšnesuma veiksmē no tā ļoti atkarīga. Darbs ar partitūru ir tik interesants! Iespējams, arī kontrabasu atrašanās vieta orķestrī šo interesi par diriģēšanu ir veicinājusi. Mēs varam pārrēķināt visu orķestri, jo krēsls ir augstāks – es redzu visus mūziķus, pat negrozot galvu. Brīžos, kad nav jāspēlē, varu vērot, kā mūziķi spēlē, kā dzimst labas interpretācijas, kā rodas ansambļa veiksmes. Un tie ir tik skaisti brīži, ka gribas tos piedzīvot vēl un vēl. Un vēl vairāk – pašam būt šajos brīžos epicentrā, uz diriģenta podesta.

Vai skaisti brīži bijuši arī Rēzeknes kamerorķestra koncertos?

Protams! Pēc koncerta man bieži asaras acīs, jo tas, ko viņi paveic, nereti ir varoņdarbs. Kaut vai Jāņa Ivanova Sestā simfonija, kuru nospēlēja maksimāli labi ansamblī, kas neprofesionāliem ir ļoti, ļoti sarežģīts uzdevums. Rēzeknes kamerorķestrī spēlē audzēkņi, pedagogi, pieaicinātie mūziķi, Rēzeknei tuvumā dzīvojoši cilvēki, kas grib spēlēt un labprāt dara to par baltu velti. Mēģinājumi sākas kādus divus mēnešus pirms koncerta, tiekamies reizi vai divas nedēļas atkarībā no aizņemības.

Vai Rēzeknē tu joprojām skolo arī jaunos kontrabasistus?

Kādu laiciņu to dariju, un man bija divi audzēkņi – Mārcis Lipskis un Einārs Everss, kurš sāka mācīties pie Mārtiņa Blumberga un turpināja pie manis. Mārci gan skoloju visus četrus gadus. Atzišos, ka neesmu pasaulē labākais kontrabasa spēles skolotājs. Dzīvoju Rīgā, bet darbam ar jauniem, kurš tikko sācis instrumenta apguvi, tikšanās ar skolotāju tikai reizi nedēļā ir daudz par maz. Bieži sazinājamies skaidrā vai ar citu laikmetam piederīgu saziņas veidu palīdzību. Tā pamazām kļūstamiem uz priekšu.

Skolotājs – tā ir īpaša misija, bet laikam vismaz pagaidām ne gluži mana joma. Tomēr tas, ka Mārcis turpina studijas Mūzikas akadē-

mijā, man sirdi silda. Lielākais ieguvums, ka viņš vidusskolā iemācījās mācīties, par ko esmu visvairāk priecīgs. Viņš ir ļoti centīgs un talantīgs, akadēmijā viņam klājas labi, viss būs kārtībā. Einārs ir tāds darbarūķis, kādu otru nezinu mūsu kontrabasistu saimē. Viņš var vingrināties dienām un naktīm, sevi nesaudzējot. Par Eināru mēs vēl dzirdēsim. Lepojos ar abiem maniem audzēkņiem.

Kontrabasistu saime ir draudzīga? Nav savstarpējas konkurences?

Kad ir konkurss uz iekārojamu vietu orķestrī, tad, protams, tie, kas piedalās, vēlas uzvarēt. Bet ikdienā mēs esam draudzīga ģimija.

Vai puiši pēc studijām ārzemēs atgriežas Latvijā?

Oskars Bokanovs ir atgriezies, un tas ir liels ieguvums gan LNSO, gan mūsu kontrabasistu saimei kopumā. Domāju, ka arī pārējie gribētu atgriezties, bet apstākļi ir tādi, kādi tie ir. Brīvu vietu orķestros nav, arī atalgojums ir nesalīdzināms ar to, ko saņem kolēģi Eiropas orķestros. Ar orķestra aldiņu vien šeit iztikt grūti. Viņi jau labi zina, ka strādājam papilddarbus, un ne visi vēlas visu dzīvi to darīt. Tas ir skumjš, bet reāls stāsts, tā tas vienkārši ir.

Kas tev dod spēku paveikt iecerēto? Kas iedvesmo?

Liels atbalsts ir mana ģimene – sieva un abas meitas, kopābūšana ir mans iedvesmas avots. Un arī došanās uz dzimto pusi. Ik vasaru vismaz divus mēnešus esmu Latgalē. Atvaļinājuma pirmās trīs dienas pāiet, aizrautīgi vicinoties ar cirvi vai grābekli.

Rokas nav jāsaudzē?

Ir jau, ir. To saprotu pēc dienām četrām, kad plaukstas vienās tūlnās, tad nākas kļūt rimtākam. Bet tik ļoti gribas izlādēt sevi lauku darbos – kaut zāli pļaut vai uztaisīt laipu upē, tas man sagādā lielu prieku.

Ko tikmēr dara kontrabass?

Atpūšas. Arī es no viņa atpūšos. Tad nu tiekamies vasaras beigās un stāstām viens otram stāstus. Mazliet gan jāsarod, bet tas notiek ātri. Atgriežos atjaunojies un citāds, arī ar instrumentu tas noticis. Tāpēc vajag reizēm šķirties, lai atkal satiktos. 🎻